

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 44/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om upphävande av förmögenhetsskattelagen och om värdering av tillgångar vid beskattningen samt till vissa lagar som har samband med dem

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 oktober 2005 en proposition med förslag till lagar om upphävande av förmögenhetsskattelagen och om värdering av tillgångar vid beskattningen samt till vissa lagar som har samband med dem (RP 144/2005 rd) till finansutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner:

- LM 91/2004 rd — Juhani Sjöblom /saml m.fl.: Lag om upphävande av förmögenhetsskattelagen (remitterad 22.9.2004)
- LM 117/2005 rd — Ben Zyskowicz /saml ym.: Lag om ändring av lagen om skatt på arv och gåva (remitterad 5.10.2005)
- AM 5/2005 rd — Lauri Oinonen /cent: Samordnad beskattning av skogsägor vid arvs- och gåvobeskattning och generationsväxling (remitterad 1.3.2005)
- AM 80/2005 rd — Lauri Oinonen /cent: Arvs- och gåvoskatten på skog (remitterad 13.10.2005)

- AM 101/2005 rd — Lauri Oinonen /cent m.fl.: Samordnad arvs- och gåvoskatt på skogsbruk och lantgårdar (remitterad 23.11.2005)

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 40/2005 rd) har bifogats detta betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Jukka Vanhanen, finansministeriet
- överinspektör Ilkka Lahti, Skattestyrelsen
- ledande skatteexpert Tero Honkavaara, Finlands Näringsliv
- avdelningschef Hannele Ranta-Lassila, Centralhandelskammaren
- skattejurist Tarja Tarkiainen, Finlands Kommunförbund
- direktör Timo Sipilä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf

- ordförande Rauno Numminen, Suomen Metsätilanomistajien Liitto r.y.
- verkställande direktör Anders Blom, Familjeföretagens förbund rf
- socialpolitisk sekreterare Kaija Kallinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- skatteexpert Leena Romppainen, Företagarna i Finland rf

- styrelsens vice ordförande Ola Saarinen, Suomen Veroastiantuntijat ry
- chef för juridiska ärenden Vesa Korpela, Skattebetalarnas Centralförbund r.f..

Finansministeriet, Skattestyrelsen och professor Olli Ryyänen har lämnat skriftliga utlåtanden i ärendet.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

Regeringen föreslår att förmögenhetsskattelagen upphävs. Det ska stiftas en lag om värdering av tillgångar vid beskattningen som innehåller bestämmelser om värdering av förmögenhet i syfte att bestämma fastigheters beskattningsvärde för fastighetsbeskattningen liksom i syfte att bestämma företags nettoförmögenhet för inkomstbeskattningen. Dessutom föreslås skattelagstiftningen bli justerad på grund av att förmögenhetsbeskattningen slopas.

Bestämmelserna om värdering av värdepapper och fastigheter vid beräkning av ägarföretags nettoförmögenhet ska ändras till följd av att förmögenhetsskattevärdena slopas. Skog ska värderas kommunvis till ett jämförelsevärde beräknat på grundval av den genomsnittliga årliga avkastningen per hektar 2005, om detta värde är högre än den del av anskaffningsutgiften som inte avskrivits vid beskattningen.

Bestämmelsen om lättnad i samband med generationsväxlingar i företag i lagen om skatt på arv och gåva ska ändras som grund för beräkning av lättnaden i stället för förmögenhetsskattevärdet användas det värde enligt lagen om värdering av tillgångar som används för att räkna ut nettoförmögenheten. Till den del som tillgångar som omfattas av arvsbeskattningen inte omfattas av beräkningen av nettoförmögenhet, används i princip det gängse värdet som beräkningsgrund. Som värdet av skog anses det jämförelsevärde som iakttagits när nettoförmögenheten räknats ut.

Bestämmelserna om skyldighet att deklarerat förmögenhetssuppgifter i lagen om beskattningsförfarande ska ses över. Skatteförvaltningen samlar in de förmögenhetssuppgifter som behövs för beskattningen. Deklarationsskyldigheten ska gälla de förmögenhetsposter som nämns i lagen samt vissa skulder.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2006. Vid fastighetsbeskattningen ska de värden som uträknats i enlighet med lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen tillämpas första gången vid fastighetsbeskattningen för 2007. Bestämmelserna om generationsväxling i lagen om skatt på arv och gåva ska tillämpas på skattskyldighet som uppstår efter ingången av 2007.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2006 och avses bli behandlad i samband med den.

Motioner

LM 91/2004 rd. I lagmotionen föreslås att förmögenhetsskattelagen (1537/1992) med senare ändringar ska upphävas.

LM 117/2005 rd. I lagmotionen föreslås att skatten på arv och gåva ska slopas vid generationsväxling i företag och på jord- och skogsbrukslägenheter. Samtidigt ska befrielsen utvidgas också enbart till skogsbrukslägenheter och situationer där mindre än 10 procent av aktierna eller andelarna i lägenheten eller företaget flyttas över till övertagaren.

AM 5/2005 rd. I åtgärdsmotionen föreslås att regeringen vidtar åtgärder för att jämställa arvs- och gåvobeskattningen enbart på skogsbrukslägenheter med motsvarande beskattning av jordbrukslägenheter.

AM 80/2005 rd. I åtgärdsmotionen föreslås att regeringen vidtar åtgärder för en sådan arvs- och gåvobeskattning på skog att den rena inkomsten

av skog 2005 multipliceras med koefficienten 10 och justeras årligen enligt levnadskostnadsindex.

AM 101/2005 rd. I åtgärdsmotionen föreslås att regeringen vidtar åtgärder för att gynna det privata skogsbruket genom att samordna arvs- och gåvoskatten på skogsbrukslägenheter med skatt på gårdsbrukslägenheter.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet tillstyrker propositionen men med vissa ändringar.

Propositionen om upphävande av förmögenhetsskattelagen bygger på flera olika synpunkter. Den direkta orsaken är dividendbeskattningen som i början av året blev delvis dubbel och som gjort att beskattningen av aktieinnehav som omfattas av förmögenhetsbeskattning har ökat. Men samtidigt har skattebelastningen på egendom som inte omfattas av förmögenhetsbeskattning minskat med sänkningen av skattesatsen på kapitalinkomster.

Regeringen har ansett att beskattningen av aktieinnehav lämpligen bör inriktas på beskattning av dividender, dvs. avkastning, i stället för innehav. Därför har man ansett sig kunna slopa förmögenhetsbeskattningen på aktietillgångar. Förmögenhetsskatten inflyter nuförtiden huvudsakligen av fastigheter och aktier och därmed omfattar skatten egentligen ingenting annat än fastighetstillgångar. Förmögenhetsbeskattningen av fastighetstillgångar har inte heller längre ansetts ändamålsenlig eftersom fastigheterna omfattas av den årliga fastighetsbeskattningen som i heltäckande utsträckning grundar sig på förmögenhetsvärdena. Det är inte heller administrativt motiverat att ha två överlappande former av beskattning.

Till förslaget att slopa förmögenhetsbeskattningen bidrar utöver nämnda direkta orsaker också vissa allmänt erkända problem med beskattningsformen, glappen i skatteunderlaget och möjligheten till effektiv skatteplanering. I

praktiken betyder det att olika skattskyldiga drabbas delvis slumpmässigt av skatt beroende på vilket slag av förmögenhet de har och hurdana åtgärder de har möjlighet eller beredskap till för att lätta på skattebördan. Dessutom är det möjligt att åtgärderna för att minimera skatter styr användningen av medel på ett ogynnsamt sätt med tanke på den allmänna ekonomin.

En annan sak som talar för att skatten ska slopas är att förmögenhetsbeskattningen är en sällsynt beskattningsform också internationellt.

Förmögenhetsskatterna spelar en liten och hela tiden minskande roll för skatteintäkterna. Skatten uppgick 2003 till omkring 120 miljoner euro, men beräknas i år inte uppgå till mer än 70 miljoner euro. Detta beror dels på justeringarna i skatteskalen, dels på det nya avdraget från förmögenhetsskatt som infördes i lagen i samband med reformen av företags- och kapitalbeskattningen.

Sammantaget har dessa faktorer bidragit till att man som ett led i fjolårets inkomstpolitiska uppgörelse kunde avtala om att slopa förmögenhetsskatten. Detta ska ses i sammanhang med uppfattningen att man kan stödja företagsamheten i Finland genom att slopa förmögenhetsskatten och den vägen bana väg för en bättre ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Utskottet anser att de här allmänna bakgrundsfaktorerna är betydande och menar att det är motiverat att avstå från förmögenhetsbeskattningen med tanke både på likabehandlingen av skattskyldiga och den allmänna ekonomin. Dessutom är det möjligt att skattens obetydliga fiska-

la roll kompenseras på andra vägar genom bättre ekonomiska verksamhetsbetingelser.

Värderingslagens utgångspunkter

Förslaget till ny lag om värdering av tillgångar vid beskattningen (värderingslagen) behövs för inkomst-, fastighets- samt arvs- och gåvobeskattningen. Det jämförelsevärde som ska införas i stället för beskattningsvärdet inverkar på bestämningen av företagets nettoförmögenhet och den vägen på kapital- och förvärvsinkomstandelar. Det ska också ligga till grund för bestämning av fastighetsskatten och beaktas i beräkningen av generationsväxlingslättningen vid arvs- och gåvobeskattningen.

Propositionen utgår från att värderingen av tillgångar ska stå oförändrad. I värderingsgrunderna föreslås alltså inte några större principiella ändringar. Merparten av förslagen är därför av teknisk natur och kräver inga närmare kommentarer. För deras vidkommande motiveras ändringsförslagen närmare i detaljmotiveringen.

En del av de sakkunniga som utskottet hört har framför allt lyft fram värderingslagens 3 § om värdering av bolagstillgångar i den mån det gäller bostadsaktiebolags och ömsesidiga fastighetsaktiebolags ställning. Dessutom har de påtalat begreppet företagsförmögenhet i lagen om skatt på arv och gåva. Utskottet tar nedan upp bara dessa frågor.

Bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag som ingår i rörelsetillgångarna

Värderingen av aktier som ingår i andra tillgångar än omsättnings- och investeringstillgångarna bygger som nu på en värdejämförelse av aktiernas sammanräknade ickeavskrivna anskaffningsutgift och jämförelsevärdet enligt värderingslagen. Värderingen görs enligt det högre värdet av de två. Därmed spelar det en viss roll på storleken på företagets nettoförmögenhet. Men värdejämförelsen gäller inte aktierna i ett bostadsaktiebolag eller fastighetsaktiebolag som berättigar till innehav av en viss lägenhet, dvs. ett ömsesidigt fastighetsaktiebolag, i motsats till vad som nu är fallet. Deras aktier ska alltså i

framtiden alltid värderas till den anskaffningsutgift som inte avskrivits.

Vid utfrågningen av sakkunniga ansågs det att värdejämförelsen också bör gälla aktier i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag. Då svarar förfarandet mot den skattebehandling av direkt fastighetsinnehav som föreslås i 3 § 5 mom. Det som gör saken ännu viktigare är att fastighetsinnehav i bolagsform är mycket allmänt i Finland och också omfattar affärslokaler. Dessutom kan det i enskilda fall spela en stor roll att man slopar värdejämförelsen.

Det är framför allt administrativa skäl som gör att värdejämförelsen föreslås bli slopad. Frågan är inte förknippad med några särskilda fiskala eller skattepolitiska ambitioner. Men skattestyrelsen har ansett det mycket viktigt att man slutar bestämma beskattningsvärdet — eller motsvarande jämförelsevärde — på aktier i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag. Den omedelbara orsaken till detta är att det nuvarande s.k. systemet ASVA föråldras inom några år. Dessutom har värdejämförelsen enligt skatteförvaltningens utredningar inverkat bara på några få bolag över huvud taget och också i dem bara delvis höjt nettoförmögenheten. Därför har det inte ansetts motiverat att bygga upp ett ersättande system. En ytterligare nackdel vore att alla cirka 80 000 bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsbolag i Finland årligen borde lämna uppgifter för bestämning av jämförelsevärdet också om åtgärden inte inverkar på deras egen beskattning. Att behandla uppgifter och upprätthålla ett beräkningssystem betyder en extra insats på uppskattningsvis 30 årsverken för skatteförvaltningen.

Utskottet har försökt utreda ändringens följdverkningar. Utifrån skatteförvaltningens tilläggsutredningar kan man anta att förslaget får direkta verkningar för omkring 2 500 bolag med direkt innehav av aktier i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag. Effekterna för nettoförmögenheten varierar i enskilda fall från under en procent för vissa bolag till 100 procent. Minskningen i nettoförmögenheten i euro har i ett närmare urval varierat från under 1 000 euro till knappa en miljon euro.

Effekterna av indirekt innehav har bara kunnat uppskattas enligt antal i utredningen. I omkring 2 400 fall var det fråga om ett koncernförhållande. I dem fanns det totalt 607 dotterbolag som ägde lägenheter.

Utskottet har beslutat tillstyrka propositionen. De olägenheter och risker som det föråldrade datasystemet ger upphov till är av sådan art att de inte kan accepteras med tanke på beskattningens nödvändiga tillförlitlighet och utvecklingen av datasystemen i övrigt. Men utskottet anser det nödvändigt att regeringen låter utreda vilka konsekvenser det får för en jämbördig behandling av företagen om värdejämförelsen slopas och att den i förekommande fall vidtar åtgärder i saken.

Företagsförmögenheten i lagen om skatt på arv och gåva

Hänvisningen i 55 § 2 mom. i lagen om skatt på arv och gåva till förmögenhetsskattelagen föreslås bli ersatt med en hänvisning till värderingslagen. Ändringen är teknisk och avser inte att rucka på den nuvarande värdering.

Sakkunniga som utskottet har hört har ansett bestämmelsen oklar inte minst i det fall att ett arv eller en gåva består av aktier i ett aktiebolag. De har kritiserat att värderingen enligt bestämmelsen riktar sig till ett aktiebolags företagsförmögenhet, inte aktier.

Begreppet "företagsförmögenhet" togs in i lagstiftningen i samband med kapital- och företagsskattereformen (RP 84/2004 rd). Utskottet preciserade då begreppet för att undvika oklara tolkningar. Det konstaterade bl.a. att *skattelättnaden i allmänhet bestäms utifrån själva beskattningsvärdet på ett aktiebolags aktier*. Om det har skett väsentliga förändringar i ett företags egendomsmassa under tiden mellan det att beskattningsvärdet senast räknades ut och arv eller gåva verkställts kan det beaktas, som t.ex. i avgörande HFD 2002:17. Om man dessutom i något enskilt fall har vidtagit särskilda åtgärder bara för att få en skatteförmån är det möjligt att ingripa genom bestämmelserna om kringgående av skatt i lagen om skatt på arv och gåva.

Utskottet fäster sig också här vid lättnaderna. Under behandlingen av ärendet har det framgått att beskattningspraxis varierar på denna punkt i olika delar av landet. Men citatet ovan uttrycker lagstiftarens explicita vilja hur lättnaden i allmänhet bestäms och när det går att avvika från huvudregeln. Utskottet ser gärna att skattestyrelsen ser över sina anvisningar om detta, eftersom den möjligen har bidragit till att beskattningspraxis splittrats på ett sätt som *uttryckligen inte varit avsikten*.

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottet uppmärksammar tre faktorer i sitt utlåtande: Bestämmelserna om deklarationsskyldighet i lagen om beskattningsförfarande, offentligheten i fråga om beskattningsuppgifter och Skattestyrelsens behörighet att meddela föreskrifter. Av de här faktorerna är det bara den sistnämnda som har relevans för behandlingsordningen.

Deklarationsskyldigheten. Utskottet har sett på 10 § om deklarationsskyldighet i lagen om beskattningsförfarande till den del paragrafen hänför sig till skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen. Det har ansett att det finns godtagbara grunder för regleringen i och med att uppgifterna om en persons tillgångar och skulder behövs för beskattningen oavsett om förmögenhetsskattelagen upphävs eller inte. Men utskottet menar att hänvisningarna i lagförslagets 10 § 2 och 3 mom. till de uppgifter som avses i 10 § 1 mom. kan ge upphov till oklarhet. Dessutom har de tillgångar och skulder som omfattas av deklarationsskyldigheten uppräknas uttömmande i 10 § 2 och 3 mom. Därför bör hänvisningarna strykas.

Offentlighet i fråga om beskattningsuppgifter. Det som sägs om offentlighet i fråga om förmögenhetsuppgifter avses bli struket i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter. Det betyder att uppgifterna framöver är sekretessbelagda. Grundlagsutskottet anser inte att den föreslagna bestämmelsen inverkar på behandlingsordningen för lagförslaget, eftersom sekretessen är till för skyddet av privatlivet

enligt grundlagens 10 § 1 mom. Trots att handlingar och andra upptagningar som innehas av myndigheterna i princip är offentliga enligt grundlagens 12 § 2 mom., är främjande av en annan grundläggande rättighet ett sådant tvingande skäl som gör det möjligt att begränsa offentligheten för handlingar. Dessutom ska handlingar som beskriver en persons ekonomiska situation hållas hemliga också utifrån 24 § 1 mom. 23 punkten i lagen om offentlighet i myndighetenas verksamhet.

Grundlagsutskottet har emellertid fäst sig vid den fortsatta beredningen av offentligheten för förmögensuppgifter. Det ser det som motiverat att man i ett sådant sammanhang bedömer hur den nuvarande lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter är uppbyggd och förbättrar den med sikte på bättre överensstämmelse med grundlagen. Vidare föreslår utskottet att den gällande lagstiftningen om myndigheternas rätt att få uppgifter och om behandling av personuppgifter i skatteförvaltningen bedöms utifrån skyddet för personuppgifter i grundlagens 10 §.

Skattestyrelsens behörighet att meddela föreskrifter. Vad gäller Skattestyrelsens behörighet att meddela föreskriver hänvisar grundlagsutskottet till sitt utlåtande från i höst om ändring av vissa bestämmelser i anknytning till beskattningsförfarandet (RP 91/2005 rd — GrUU 35/2005 rd). Ställningstagandena i utlåtandena om justering och förtydligande av lagstiftningen gäller 7 och 10 § i den föreliggande propositionen om lagen om beskattningsförfarande. Därför måste också bemyndigandet i 7 § 3 mom. preciseras på det sätt som utskottet föreslagit i sitt tidigare utlåtande för att lagförslaget till de delarna ska kunna behandla i vanlig lagstiftningsordning.

Finansutskottets hållning. Med anledning av det ovan sagda föreslår finansutskottet att 7 och 10 § i lagen om beskattningsförfarande preciseras på det sätt som grundlagsutskottet anför i sitt utlåtande. Ändringsförslagen motiveras närmare i detaljmotiveringen. Utskottet konstaterar dess-

utom att utlåtandet inte kräver att lagförslagen ändras till den del de gäller offentlighet för beskattningsuppgifter.

Motionerna

Utskottet har beslutat avvisa motionerna.

Detaljmotivering

2. Lag om värdering av tillgångar vid beskattningen

3 §. I 3 § 5 och 6 mom. i värderingslagen föreskrivs om värdejämförelse av fastigheter och värdepapper som ett företag äger. Bestämmelsen begränsas till egendomsposter som hör till anläggningstillgångarna.

Utskottet föreslår för att undvika tolkningsproblem och oklarheter att bestämmelsen precis som nu ska gälla fastigheter, byggnader och konstruktioner som hör till andra tillgångar än omsättnings- eller investeringstillgångar. En precisering som gäller detta ska också göras i 6 mom. om värdepapper.

15 §. Bestämmelsen gäller bestämning av den nettoförmögenhet som tillhör näringsverksamheten i andra företag. Som skuld anses bl.a. inte skulder som hänför sig till depositioner och masskuldebrev enligt 3 mom. Men hänvisningen i bestämmelsen är oriktig på denna punkt. Utskottet föreslår en precisering.

19 §. Utskottet föreslår att hänvisningen i 2 mom. 2 punkten kompletteras med orden "i denna lag".

20 §. Utskottet föreslår en språklig precisering. Som värdet av jordbruksjord anses markens genomsnittliga årliga avkastning multiplicerad med talet sju.

30 §. Utskottet vill göra en precisering i bestämmelsen som dock inte påverkar den svenska texten.

Ikraftträdandebestämmelsen. Ikraftträdandebestämmelsen föreslås bli preciserad så att jämförelsevärdet framgår också när det handlar om en avvikande räkenskapsperiod. Dessutom föreslås bestämmelsen bli omstrukturerad så att den består av fyra moment.

4. Lag om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

55 § 2 mom. Utskottet föreslår att bestämmelsen för klarhetens skull kompletteras med en hänvisning också till 4 § i värderingslagen, eftersom den ska tillämpas också på börsbolag, om ett börsbolag är föremål för generationsväxlingsöverlåtelse.

5. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarande

7 §. Bestämmelsen gäller skyldighet att lämna in skattedeklaration eller annan deklaration. Den har nyligen ändrats i samband med en proposition om ändring av vissa bestämmelser i anknytning till beskattningsförfarandet (RP 91/2005 rd — FiUB 22/2005 rd). Genom ändringen preciseras Skattestyrelsens behörighet på det sätt som grundlagsutskottet ansåg nödvändigt av konstitutionella skäl (GrUU 35/2005 rd). Utskottet föreslår att ändringarna beaktas också i det här sammanhanget. Grundlagsutskottet anser att en precisering av 7 § 3 mom. i vilket fall är ett villkor för att lagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Av de här orsakerna föreslår finansutskottet att föreslagna 7 § 3, 5 och 6 mom. omformuleras i behövliga delar.

Paragrafens 3 mom. handlar om att återsända en förifylld skattedeklaration. Skattestyrelsens behörighet enligt bestämmelsen ska ersättas med en direkt reglering. Det betyder att en skattskyldig alltid ska lämna en skattedeklaration för näringsverksamhet och jordbruk. Dessutom ska en skattskyldig som bedriver skogsbruk lämna en skattedeklaration för skogsbruk utom om han eller hon under skatteåret inte har haft inkomster,

avdrag eller annat som inverkar på beskattningen för skogsbruk.

Bestämmelsen ska kompletteras med ett nytt 5 mom. Det ska gälla fysiska personer och dödsbon som inte har fått en förifylld skattedeklaration och som under skatteåret inte har haft skattepliktiga inkomster eller tillgångar eller skulder som avses i 10 § 2 och 3 mom. eller andra uppgifter som påverkar beskattningen. I bestämmelsen ska konstateras att dessa utan uppmaning ska lämna skattedeklaration för beskattningen.

Paragrafens 6 mom. ska med vissa preciseringar svara mot början av 5 mom. i propositionen. Bestämmelsen gäller samfund, samman slutningar och — med undantag för fysiska personer och dödsbon — alla andra skattskyldiga som under skatteåret haft skattepliktiga inkomster eller förmögenheter eller skulder eller andra uppgifter som inverkar på beskattningen. Också de ska utan uppmaning vara skyldiga att lämna skattedeklaration för beskattningen.

I momentet föreslås vidare en avgränsning som gäller deklarationsskyldigheten för helt eller delvis skattefria samfund och allmännyttiga samfund i 20—22 § i inkomstskattelagen. Ett samfund, en samfällid förmån, ett bostadsaktiebolag och fastighetsaktiebolag och bostadsandelslag av detta slag vars aktier eller andelar berättigar till besittning av en bestämd lägenhet ska inte utan uppmaning behöva lämna skattedeklaration enbart för sina tillgångar och skulder om det inte är fråga om uppgifter som förändrats under skatteåret och som inverkar på fastighetsbeskattningen.

Föreslagna nya 7 mom. svarar mot sista meningen i 5 mom. i propositionen. Enligt momentet är var och en som skattemyndigheten särskilt avkräver en skattedeklaration skyldig att lämna en sådan.

Nya 8 mom. svarar mot propositionens 6 mom. Skattestyrelsens behörighet preciseras dock så att den gäller tidpunkten för och sättet att lämna skattedeklaration och deklara tionsförfarandet i övrigt.

10 §. Bestämmelsen gäller innehållet i en skatte-deklaration eller annan deklaration.

Grundlagsutskottet anser att 10 § 2 och 3 mom. för klarhetens skull bör formuleras utan hänvisning till 1 mom. På grund av hänvisningen blir också Skattestyrelsens bestämmelsebe-myndigande tolkbart.

Utskottet föreslår för det första att 10 § 2 och 3 mom. preciseras på det sätt som anförts ovan och att bestämmelsen kompletteras med ett nytt mom. om rätt för Skattestyrelsen att meddela närmare bestämmelser om deklaration av till-gångar och skulder.

De ändringar som grundlagsutskottet föreslår gör det dessutom nödvändigt att precisera att 3 mom. bara gäller lån som avses där. Enligt grundlagsutskottet är det inte lämpligt att dekla-rationsskyldigheten till denna del begränsas med stöd av beslut från Skattestyrelsen. För att det ef-ter preciseringen inte ska vara oklart vad hänvis-ningen i 2 meningen, "lån vars ränta är avdrag-bar i beskattningen" avser bör bestämmelsen preciseras också så att momentet delas upp i se-parata 1 och 2 punkter.

Vidare föreslår utskottet att 1 mom. precise-ras med den lydelse som fastställdes i samband med reformen av lagen om beskattningsförfaran-de. Formuleringen beaktar grundlagsutskottets kommentarer i utlåtande GrUU 35/2005 rd som det hänvisar till i sitt utlåtande i denna sak.

58 §. Begreppen efterbeskattning och skatterät-telse slopades i samband med reformen av lagen om beskattningsförfarande. Rättelse av beskatt-ningen infördes som nytt begrepp. Utskottet fö-reslår att lydelsen i bestämmelsen preciseras på denna punkt.

8. Lag om ändring av 1 och 4 § i lagen om un-danröjande av internationell dubbelbeskatt-ning

Ikraftträdandebestämmelsen. Regeringen fö-re-slår bl.a. att lagens 4 § 5 mom. ska upphävas. La-gens 4 § gäller det högsta avräkningsbeloppet för utlandsskatt. I 5 mom. konstateras dessutom att den fastställda inkomstskatten för dividend

inte får dras av från förmögenhetsskatten. Änd-ringen ska tillämpas första gången vid beskatt-ningen för 2006. För klarhetens skull föreslår ut-skottet en precisering på denna punkt i ikraftträ-dandebestämmelsens 2 mom.

9. Lag om ändring av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och för-mögenhet

Beskattningen av begränsat skattskyldiga har nyligen reviderats genom lag 856/2005 (RP 104/2005 rd). Men ändringarna har inte i alla de-lar beaktats i den här propositionen, trots att det borde ha gjorts. Därför föreslår utskottet att fö-reslagna 1 § 1 mom., 2 § 2 mom. och 21 § 2 mom. preciseras enligt följande:

1 §. 1 § 1 mom. bör kompletteras med att in-komstskatt ska betalas inte bara till staten utan också till kommunen.

2 §. I 2 § 2 mom. bör göras samma språkliga preciseringar som i lag 856/2005.

21 §. Bestämmelserna om ändringssökande i 21 § 2 mom. bör preciseras enligt lag 856/2005.

16 §. Utskottet föreslår att hänvisningen i be-stämmelsen rättas i överensstämmelse med be-stämmelserna i lagen om skatteuppbörd (609/2005).

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansut-skottet

att lagförslagen 1, 3, 6, 7, 10, 11, 13 och 14 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 12 godkänns i enlighet med propositionen men ingressen med ändringar,

att lagförslagen 2, 4, 5, 8 och 9 god-känns med ändringar (Utskottets änd-ringsförslag) och

att lagmotionerna LM 91/2004 rd och LM 117/2005 rd samt åtgärdsmotioner-

na AM 5/2005 rd, AM 80/2005 rd och AM 101/2005 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

2.

Lag

om värdering av tillgångar vid beskattningen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §
(Som i RP)

2 kap.

Aktiebolags nettoförmögenhet och aktiernas matematiska värde

Aktiebolags nettoförmögenhet

2 §
(Som i RP)

3 §

Värdering av bolagstillgångar

(1—4 mom. som i RP)

En fastighet, byggnad eller konstruktion som hör till andra tillgångar än *omsättnings- eller investeringstillgångarna* värderas med avvikelse från 1 och 4 mom. till jämförelsevärdet för det år som föregick skatteåret, om detta värde är större än den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften. Som jämförelsevärde för skog betraktas värdet enligt 7 § och som jämförelsevärde för

jordbruksjord värdet enligt 20 §, som jämförelsevärde för andra fastigheter enligt 3 § i fastighetsskattelagen (654/1992) liksom för områden enligt 5 § i skogsskatteförordningen (1208/1991) noll samt som jämförelsevärde för andra fastigheter beskattningsvärdet enligt 5 kap. i denna lag.

Offentligt noterade värdepapper och placeringsfondandelar som hör till andra tillgångar än *omsättnings- eller investeringstillgångarna* samt aktier i bolag som avses i detta kapitel, med undantag för aktier i bostadsaktiebolag och aktier i fastighetsbolag som berättigar till innehav av en viss lägenhet, värderas med avvikelse från 1 och 4 mom. till deras sammanlagda jämförelsevärde enligt 4 och 5 § för det år som föregick skatteåret, om detta värde är större än summan av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften för dem.

(7 och 8 mom. som i RP)

4—8 §
(Som i RP)

Aktiers matematiska värde

9—14 §
(Som i RP)

3 kap.

Nettoförmögenhet som tillhör näringsverksamheten i andra företag och dess värde

15 §

Nettoförmögenhet som tillhör näringsverksamheten i andra företag

(1—4 mom. som i RP)

Som skuld anses inte heller skulder som hänförs till depositioner eller masskuldebrev enligt 3 mom.

16—18 §
(Som i RP)

4 kap.

Nettoförmögenheten och dess värde i andra företags jordbruk

19 §

Jordbrukets nettoförmögenhet

(1 mom. som i RP)

Till jordbrukstillgångarna räknas inte

(1 punkten som i RP)

2) värdet enligt 31 § 3 punkten i denna lag av en förmån på en gårdsbruksenhet,

(3—6 punkten som i RP)

20 §

Värdet av jordbruksjord

Som värde av jordbruksjord och dess växtbestånd anses markens genomsnittliga årliga avkastning multiplicerad med talet sju. Till jordbruksjord räknas åker, trädgård, naturäng och naturbete.

(2—4 mom. som i RP)

21—27 §
(Som i RP)

5 kap.

Fastigheters beskattningsvärde

28—29 §
(Som i RP)

30 §

(Som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

31 och 32 §
(Som i RP)

6 kap.

Ikraftträdande

33 §

Ikraftträdande

(1 mom. som i RP)

När bolags justerade nettoförmögenhet räknas ut för den räkenskapsperiod som går ut den 1 januari 2006 eller senare, men senast den 30 september 2006 anses som jämförelsevärde för aktier enligt 5 och 6 § deras beskattningsvärde enligt förmögenhetsskattelagen som räknats ut enligt bokslutet för den räkenskapsperiod som gått ut 2004. När bolags nettoförmögenhet enligt bokslutet för den räkenskapsperiod som gått ut den 1 oktober 2006 eller senare, men senast den 30 september 2007 räknas ut anses som jämförelsevärde för aktier enligt 5 och 6 § deras beskattningsvärde enligt förmögenhetsskattelagen som räknats ut enligt bokslutet enligt den räkenskapsperiod som gått ut 2005.

När andra företags nettoförmögenhet enligt bokslutet för den räkenskapsperiod som går ut 2006 räknas ut anses som jämförelsevärde för aktier enligt 5 och 6 § deras beskattningsvärde enligt förmögenhetsskattelagen som räknats ut enligt bokslutet för den räkenskapsperiod som gått ut 2005. (Nytt)

Jämförelsevärdet för skatteåret 2007 för aktier som avses i 5 § får vara högst 50 procent högre än aktiebolagets beskattningsvärde enligt

förmögenhetsskattelagen som räknats ut enligt bokslutet för den räkenskapsperiod som gått ut 2005. (Nytt)

4.

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 12 juli 1940 om skatt på arv och gåva (378/1940) 9 § 1 mom., 10 § och 55 § 2 mom.,

av dem 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 520/1959 och 55 § 2 mom. sådant det lyder i lag 559/2005, samt

fogas till 55 §, sådan den lyder i lag 1110/1994, 507/1998, 909/2001, 576/2004 och i nämnda lag 559/2005, nya 3 och 4 mom., varvid de nuvarande 3—6 mom. blir 5—8 mom., som följer:

9 och 10 §
(Som i RP)

55 §

— — — — —
För beräkning av den del av skatten som skall lämnas odebiterad avdras från skatt som påförts enligt denna lag den skatt som borde påföras för arvsandelen eller gåvan, om gårdsbruksenhetens jordbruksjord och den motsvarande rättigheten till samlat gårdsstöd inom ramen för GJP, byggnader, konstruktioner, maskiner, redskap och anordningar samt skulder som hänför sig till dem, ävensom till ett annat företag än en gårdsbruksenhet hörande företagsförmögenhet skulle värderas till ett belopp som

motsvarar 40 procent av beloppet enligt de grunder i 3 och 4 kap. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (/) som skall iakttagas eller har iakttagits vid den inkomstbeskattning som skall verkställas eller har verkställts för året före skattskyldighetens inträde. Aktiebolags företagsförmögenhet värderas till ett belopp som motsvarar 40 procent av det belopp som uträknats enligt grunderna i 4 och 5 § i nämnda lag.

(3 och 4 mom. som i RP)

— — — — —
Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

5.

Lag**om ändring av lagen om beskattningsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 18 december 1995 om beskattningsförfarande (1558/1995) 1 § 2 mom., 3 § 1 och 2 mom., 7, 10 och 58 §, 84 § 1 mom. och 85 § 1 mom.,

av dem 1 § 2 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 997/1996, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1112/1996, 505/1998 och /2005, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 505/1998 och /2005, 58 § sådan den lyder i nämnda lag /2005, 84 § 1 mom. sådant det lyder i lag 536/1996 och 85 § 1 mom. sådant det lyder i lag 505/1998, som följer:

1 och 3 §
(Som i RP)

7 §

Skyldighet att lämna in skattedeklaration eller annan deklaration

(1 och 2 mom. som i RP)

Den skattskyldige skall granska uppgifterna i den förhandsifyllda skattedeklarationen. Om uppgifterna är bristfälliga eller felaktiga, är den skattskyldige förpliktad att rätta och komplettera uppgifterna samt att återsända skattedeklarationen. Om uppgifterna är riktiga och den skattskyldige inte har haft några andra skattepliktiga inkomster, avdrag, tillgångar eller skulder (*utesl.*) eller några andra uppgifter eller yrkanden som påverkar beskattningen, återsänds inte skattedeklarationen, om inte skattemyndigheten kräver det särskilt. En skattskyldig som bedriver näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk skall dock återsända skattedeklarationen, om inte Skattestyrelsen bestämmer något annat. *Skattedeklaration skall dock alltid lämnas in för näringsverksamhet och jordbruk. En skattskyldig som bedriver skogsbruk skall lämna in en skattedeklaration för skogsbruk. Skattedeklaration för skogsbruk behöver dock inte lämnas in, om den skattskyldige under skatteåret inte har haft inkomster av skogsbruk, avdrag eller andra uppgifter som påverkar beskattningen.*

(4 mom. som i RP)

Fysiska personer och dödsbon som inte fått en förhandsifylld skattedeklaration enligt 2 mom. och som unders skatteåret har haft skattepliktiga inkomster eller tillgångar eller skulder enligt 10 § 2 och 3 mom. eller andra uppgifter som påverkar beskattningen skall utan uppmaning lämna en skattedeklaration. (Nytt).

Samfund, sammanslutningar och alla andra skattskyldiga (*utesl.*) som under skatteåret har haft skattepliktig inkomst eller tillgångar eller skulder (*utesl.*) eller som har andra uppgifter som påverkar beskattningen, skall för beskattningen utan uppmaning lämna in en skattedeklaration. *Samfund enligt 20—22 § i inkomstskattelagen, samfälliga förmåner, bostadsaktiebolag samt sådana fastighetsaktiebolag och bostadsandelslag vars aktier eller andelar berättigar till besittning av en bestämd lägenhet behöver dock inte utan uppmaning lämna in en skattedeklaration enbart över sina tillgångar och skulder, om det inte är fråga om uppgifter som förändrats under skatteåret och som inverkar på fastighetsbeskattningen. Detta moment gäller inte fysiska personer eller dödsbon.*

Skyldig att lämna in en skattedeklaration är dessutom var och en som skattemyndigheten särskilt avkräver en sådan. (Nytt)

Den skattskyldige skall för beskattningen lämna in också andra deklarationer som rör beskattningen än de ovan nämnda. Skattestyrelsen meddelar närmare bestämmelser om tidpunkten och sättet för att lämna in deklarationerna och om deklaraionsförfarandet i övrigt. (Nytt)

10 §

Innehållet i en skattedeklaration eller annan deklARATION

I en skattedeklaration och dess bilaga eller i en annan deklARATION skall anges de uppgifter och utredningar om dem som avses i 7 § 1 mom. Skattestyrelsen meddelar närmare bestämmelser om uppgifterna och utredningarna samt hur de skall lämnas. Till skattedeklarationen fogas inga verifikationer, om Skattestyrelsen inte bestämmer något annat av orsaker som hänför sig till skattekontrollen.

Fysiska personer och dödsbon skall (*utesl.*) i sin skattedeklaration lämna uppgifter och utredningar om dem bara om följande tillgångar i sin ägo:

1) fastigheter samt i 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten i fastighetskattelagen (654/1992) avsedda tillgångar,

(2—6 punkten som i RP)

Fysiska personer och dödsbon skall i sin skattedeklaration lämna uppgifter bara om följande skulder:

1) lån som beviljats av kreditinstitut och finansiella institut samt av andra instanser som avses i 16 § 5 mom., (Nytt)

2) andra lån vars ränta är avdragbar i beskattningen. (Nytt)

Skattestyrelsen kan meddela närmare bestämmelser om deklarerings av tillgångar och skulder som avses i 2 och 3 mom. (Nytt)

58 §

Befrielse från rättelse av beskattningen

Rättelse av beskattningen till den skattskyldiges nackdel behöver inte verkställas om den inkomst som inte beskattas är obetydlig och om inte kravet på jämlikhet vid beskattningen eller någon annan orsak kräver att beskattningen rättas.

84 och 85 §
(Som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

8.

Lag**om ändring av 1 och 4 § i lagen om undanröjande av internationell dubbelbeskattning**

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen av den 18 december 1995 om undanröjande av internationell dubbelbeskattning (1552/1995) 4 § 5 mom., sådant det lyder i lag 1178/2004, och ändras 1 § som följer:

1 och 4 §
(Som i RP)

(1 mom. som i RP)

Ändringen i lagens 4 § 5 mom. tillämpas första gången vid beskattningen för 2006.
(3 mom. som i RP)

9.

Lag**om ändring av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 11 augusti 1978 om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/1978) 14 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1544/1992 och 719/2004, och

ändras lagens rubrik samt 1 § 1 och 2 mom., 2 § 2 mom., 16 § 1 mom. och 21 § 2 mom.,

av dem 1 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1120/1996 *och 856/2005* och 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag 1544/1992, 2 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1550/1995 *och nämnda lag 856/2005* samt 16 § 1 mom. *sådant det lyder i lag 1563/1995* och 21 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1563/1995 *och 856/2005*, som följer:

Lag**om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst**

1 §

Begränsat skattskyldig skall betala inkomstskatt till staten *och kommunen* enligt denna lag.
(2 mom. som i RP)

2 §

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, iakttas på motsvarande sätt vad som på annat ställe i skatte-lagstiftningen föreskrivs om skatteplikt för begränsat skattskyldigs inkomster samt om avdrag från dem. Vid uppbörd av källskatt *görs* från inkomsten de avdrag som föreskrivs i 6 §.

16 §

Skatt på inkomst som avses i 13 § skall påföras den skattskyldige enligt lagen om beskattningsförfarande. Angående användning av för-

skott samt om straffbestämmelser gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i eller med stöd av lagen om beskattningsförfarande. Angående skatteuppbörd och *överföring av betalningar till skatteuppbördsmyndigheten* gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i eller med stöd av lagen om skatteuppbörd (609/2005).

21 §

På sökande av ändring i beskattning i fråga om inkomst som avses i 13 § tillämpas *liksom på bestämmande av den andel som avses i 13 § 1 mom. 3 punkten* vad lagen om beskattningsförfarande *föreskriver*.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

12.

Lag**om ändring av fastighetsskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fastighetsskattelagen av den 20 juli 1992 (654/1992) 2 § 1 mom., 5 § 2 mom., 15 § och 25 § 2 mom.,

av dem 5 § 2 mom. sådan den lyder delvis ändrad i lag 1084/1993 och 15 § sådan den lyder i sistnämnda lag *och 25 § 2 mom. sådant det lyder i lag /2005*, som följer:

2, 5, 15 och 25 §
(Som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 8 december 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
vordf. Matti Ahde /sd
medl. Christina Gestrin /sv
Jyri Häkämies /saml
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Reijo Laitinen /sd
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Pirkko Peltomo /sd
Iivo Polvi /vänst
Anni Sinnemäki /gröna

Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Arto Bryggare /sd
Timo Kalli /cent (delvis)
Bjarne Kallis /kd
Esko Kiviranta /cent
Eero Lämsä /cent
Olli Nepponen /saml
Aulis Ranta-Muotio /cent (delvis)
Maija Rask /sd
Jaana Ylä-Mononen /cent (delvis).

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION 1

Motivering

En majoritet inom utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att upphäva förmögenhetsskattelagen. I stället stiftas en ny lag om värdering av tillgångar vid beskattningen. Den är till för att lägga fast beskattningsvärdet på fastigheter inom fastighetsbeskattningen och för att bestämma företagens nettoförmögenhet inom inkomstbeskattningen. Dessutom görs vissa ändringar i ett flertal andra lagar på grund av den nya lagen.

Vi omfattar inte utskottsmajoritetens ståndpunkt som befriar några tiotusen personer bland de rikaste i Finland från förmögenhetsskatten eftersom skatten inte alls har något att göra med vanliga löntagare, än mindre med de fattiga.

Förslaget att slopa förmögenhetsskatten är det mest flagranta exemplet på regeringens politik som går ut på att öka inkomstklyftorna och skapa större ojämlikhet.

Vänsterförbundet kräver större rättvisa i skattepolitiken.

För det första lämnar centerns och socialdemokraternas regering ekonomiskt hårt trängda kommuner i sticket. Kommunerna kan inte säkerställa att medborgarna får de högkvalitativa och adekvata tjänster de behöver så väl i sin vardag. I fjol höjde rekordmånga kommuner procentsatsen för i år och nästa år är det ännu fler, hela 140 kommuner. Finlands ekonomi har utvecklats i gynnsam riktning, men kommunerna blir mer och mer skuldsatta.

För det andra är vi inte nöjda med regeringen Vanhanens och Heinäluomas (tidigare: Kalliomäkis) skattestrategi som är allt annat än social och bara ökar ojämlikheten. I de minsta inkomstklasserna är en bråkdel procent mycket större än i de stora inkomstklasserna, men räknat i euro får höginkomsttagarna mycket större lätnader än andra.

Vänsterförbundet stöder en rättvis och jämlik skatte- och samhällspolitik. Regeringen Vanhanen och Heinäluoma för en skattepolitik som

också i övrigt ökar inkomst- och förmögenhetsgapet, bland annat av följande orsaker:

- beslutet att i skatteskalorna för 2007 ta bort en inkomstskatteklass av de fem som funnits; detta måste ses som en förberedelse för plattskatt
- det faktum att förmögenhetsskatten sänks och slopas från och med 2006 för några tiotusen personer bland Finlands rikaste människor; detta minskar skatteintäkterna med 130 miljoner euro
- reformen att undanta sociala förmåner från förvärvsinkomstavdraget; detta kunde visserligen kompenseras i pensionerna med en ordentlig höjning av folkpensionen
- lägre näringskatter och skattelättnader som är betydligt större än inflationen; detta försvårar i synnerhet möjligheterna att finansiera välfärdstjänsterna för låginkomsttagare
- beslutet i regeringsprogrammet och nyligen också i basserviceprogrammet att höja den lägsta gränsen för fastighetsskatten och vissa avgifter för att göra skattestrategierna mindre socialt inriktade
- regeringens planer på att höja avgifterna inom social- och hälsovården och knyta dem till index.

Regeringen har inga ambitioner att minska orättvisorna med hjälp av ordentliga förhöjningar av pensionerna och andra förmåner, till exempel arbetsmarknadsstödet.

Regeringen vill inte heller höja arbetsmarknadsstödet för att kompensera stödtagarna för den skattelättnad som löntagarna får. När det gäller studiestödet satsar regeringen mer på en lånemodell i stället för att förbättra studiestödsystemet.

I samband med behandlingen av en proposition med förslag till vissa ändringar i inkomstskattegrunderna (RP 117/2005 rd) föreslog vi att avdraget för förvärvsinkomster i statsbeskattningen ses över när det gäller löneinkomster. En-

ligt vår modell skulle avdraget försvinna snabbare med ökade inkomster än vad regeringen föreslår. Dessutom föreslog vi att liknande avdrag bör införas för sociala trygghetsförmåner som i dagsläget inte berörs av förvärvsinkomstavdraget.

I samband med behandlingen av skatteskalan för 2006 (RP 116/2005 rd) föreslog vi att marginalskattesatsen för de högsta inkomsterna inte alls ska justeras.

Det finns all orsak att ha kvar förmögenhetsskatten för att några tiotusen bland Finlands rikaste människor får vara med och dra sitt strå till stacken och finansiera utgifterna för de så viktiga samhällstjänsterna. Av samma anledning måste skattelättnaderna för personer med de högsta inkomsterna slopas.

I samband med förhandlingarna om kollektivavtalen gav regeringen arbetsgivarna ett löfte om att slopa förmögenhetsskatten. Men den frågan avtalades inte alls i trepartsförhandlingarna. Dessutom ska vi komma ihåg att det alltid är regeringen som ska stå för de skatteändringar som den ger utfästelser om vid förhandlingarna om kollektivavtalen.

I och med att vi anser att förmögenhetsskatten ska vara kvar föreslår vi att samtliga lagförslag i propositionen förkastas.

Förslag

På grundval av det ovanstående föreslår vi

att lagförslagen 1—14 i betänkandet förkastas.

Helsingfors den 8 december 2005

Iivo Polvi /vänst
Kari Uotila /vänst

RESERVATION 2

Motivering*Innehav av arbetslokaler i bostadsbolag och ömsesidiga fastighetsbolag*

Samlingspartiet har stött regeringen i beslutet att slopa förmögenhetsskatten. Också i betänkandet från finansutskottet presenteras kompletta motiv till varför skatten ska slopas. Tanken har varit att bestämmelserna om värdering av tillgångar i samband med reformen flyttas över med samma innehåll som tidigare i en ny lag om värdering av tillgångar vid beskattningen. Regeringen har gett löfte om att ändringarna ska vara helt och hållet av teknisk karaktär. Trots detta innehöll det utkast till ny lag om värdering av tillgångar som skickades ut för yttrande i somras ett flertal punkter där regeringen under förespeglade tekniska förändringar stramar åt skatterna för företag och deras ägare. Trots att största delen av missförhållandena rättades till på grund av den kritik som framfördes mot utkastet till lag innehåller propositionen ändå vissa problem som finansutskottet inte ansåg sig behöva rätta till i betänkandet.

Ett uppenbart problem har att göra med värderingen av aktier i bostadsaktiebolag och aktier som ger ägaren rätt att besitta en viss lägenhet i ett fastighetsaktiebolag. Enligt den gällande lagen ska fastigheter, värdepapper och bostadsaktier samt affärsaktier som hänför sig till anläggningstillgångarna inte värderas på den icke-avskrivna delen av anskaffningsutgiften utan enligt beskattningsvärdet om det är högre än den icke-avskrivna anskaffningsutgiften. Efter den ändring som finansutskottet har godkänt kommer det inte längre att räknas ut något jämförelsetal i motsvarighet till förmögenhetsskattevärdet på aktier i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag. I och med att de ingår i ett företags tillgångar värderas de enligt bestämmelserna om nettoförmögenhet i den nya värderingslagen. Aktier i bostadsaktiebolag och fastighetsaktiebolag kommer således att hädanefter

värderas utifrån den icke-avskrivna delen av anskaffningsutgiften. I många mindre företag kommer ändringen att reducera nettoförmögenheten.

Den föreslagna ändringen har den konsekvensen att ägarna i ett företag får åtstramad beskattning är en betydande del av företagets nettoförmögenhet består av till exempel aktier i ett bostadsaktiebolag eller ett ömsesidigt fastighetsbolag och lägenheterna används som arbetslokaler. Inte minst i städerna har företagen aktier i bostadsaktiebolag som hänför sig till något annat än omsättnings- eller investeringstillgångarna, när de innehavda lokalerna används som affärs- eller används av personalen. Bolag kan ha aktier i ömsesidiga fastighetsaktiebolag till exempel när handelsmännen har byggt ett litet köpcentrum på orten. I sådana situationer är det tänkt att den lokal som aktieinnehavet ger rätt till ska användas för företagets syften och bara mot det vederlag som fastighetsbolaget tar ut. Det samma gäller också butiker i den lägsta våningen i höghus som är bostadsaktiebolag. Aktierna kan utgöra en betydande förmögenhetspost i balansräkningen för ett litet företag. Typiskt för situationen är också att företaget äger aktierna långsiktigt, vilket innebär att skillnaden mellan det gängse priset och den icke-avskrivna anskaffningsutgiften vanligen är stor. Lagändringen har i det närmaste försvarats med att det är mycket arbetsamt att sänka beskattningsvärdet. Det är emellertid ingen godtagbar orsak för att strama åt företagsbeskattningen på det här sättet.

I värderingslagen bör värderingen av aktier i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag som hänför sig till anläggningstillgångarna grunda sig på det värde som tillämpas inom fastighetsbeskattningen på byggnader som företagen äger justerat enligt nuvarande regler i överensstämmelse med det gällande beslutet av finansministeriet. En sådan skattestrategi ligger i linje med skattereglerna för andra tillgångar. I fråga om dessa har värderingsreglerna funnits i en rad beslut, men har nu lyfts över direkt till

värderingslagen. Ändringen kunde genomföras så att begränsningen i fråga om aktier i bostadsaktiebolag och aktier i fastighetsbolag som berättigar till innehav av en viss lägenhet stryks i 2 kap. 3 § 6 mom. i värderingslagen. I stället bör 2 kap. få en ny 5 a § för beräkning av jämförelsevärde för sådana aktier. Paragrafen bör stämma överens med de materiella bestämmelserna i finansministeriets beslut om grunderna för beskattningsvärdet på aktier i bostadsbolag. Dessutom måste 2 kap. 5 § 1 mom. ändras.

Beskattning av generationsväxling i företag

Finansutskottet föreslår att lagmotion LM 117/2005 rd som lämnats in av samlingspartiets riksdagsgrupp förkastas. I lagmotionen föreslår vi att ingen skatt på arv och gåva ska tas ut vid generationsväxlingar i företag och i skogsbruk och på lantgårdar. Samtidigt utsträcks skattebefrielsen till situationer då mindre än tio procent av aktierna eller andelarna i ett jord- eller skogsbruks eller ett företag förs över till den som fortsätter med verksamheten.

Företagarna i Finland åldras snabbt och ungefär en tredjedel av de finländska företagen står inom kort inför en generationsväxling eller beslutet att lägga ner verksamheten. I reda tal betyder detta att omkring 70 000—80 000 företag och 500 000—800 000 anställda i företagen står inför förändringar de närmaste tio åren. Det är av stor betydelse för hela vår samhällsekonomi att generationsväxlingarna utfaller väl. Det handlar inte bara om en stor grupp människor som syster sätter andra. Dessutom är de företag som står inför en generationsväxling både större och mer solida än företag i allmänhet. ETLA bedömer att finansieringen av den offentliga ekonomin försämrats med 1,25 miljarder euro inom fyra år, om varannan generationsväxling misslyckas. Barometern för små- och medelstora företag (1/2005) visar att företagen uppfattar möjligheterna att hitta någon som fortsätter, skatterna och värderingen som problem vid generationsväxlingar. Trots de existerande skattelättnaderna vid generationsväxlingar är skatterna således fortfarande ett hinder för att näringslivsverksamhet ska kunna lyftas över till en ny generation med fram-

gång. Detta sätter den fortsatta näringslivsverksamheten och arbetstillfällena på spel. När ett företag förs över på den yngre generationen har till exempel mottagaren vanligen inga tillgångar att betala skatterna med. Då tas pengarna från företaget där medlen samtidigt behövs för utvecklingen av verksamheten i ett i övrigt problemfyllt läge.

En arbetsgrupp för familjeföretag som tillsatts av handels- och industriministeriet (KTM julkaisuja 16/2005) föreslog nyligen att skatten på arv och gåva slopas när företagstillgångar förs över mellan generationer. Bestämmelser om skattelättnader ingår i 55 § i lagen om skatt på arv och gåva. Där regleras bland annat situationer då arvet eller gåvan innefattar en lantgård, något annat företag eller delar av dessa. Ett villkor för skattelättnad är att den skattskyldige fortsätter att bedriva jord- och skogsbruk eller någon annan företagsverksamhet med de tillgångar som han fått som arv eller gåva. Vi föreslår att paragrafen ändras så att den skattskyldige i dessa fall befrias från skatt på arv och gåva. Det kräver ändringar i 55 § 1 mom. Samtidigt kan 55 § 1 mom. 3 punkten som reglerar uträkningen av tidigare skattelättnader samt 2, 3 och 6 mom. i den gällande lagen liksom också 56 § upphävas eftersom de är onödiga. Samtidigt kan de nya 3 och 4 mom. i 55 § i utskottets betänkande strykas. I de gällande 4 och 5 mom. föreskrivs att den skattskyldige inte utan skattepåföljder kan överlåta merparten av en lantgård eller ett skogsbruk respektive företag innan fem år har gått räknat från den dag då skatten på arv eller gåva verkställdes. Den skattskyldige ska anmäla överlåtelser till skatteverket inom tre månader efter att tillgången överläts. Syftet med begränsningen är att säkerställa att skattelättnaden gäller de situationer då näringsverksamheten fortsätter. Detta är självfallet också nödvändigt när någon får skattebefrielse vid generationsväxlingar.

Efter att lättnaden höjdes 2004 är problemet till råga på allt att man har infört en ny praxis för att värdera den förmögenhet som lättnaden gäller. Skattemyndigheterna har stick i stäv med finansutskottets tydliga ställningstagande (FiUB 5/2004 rd) börjat dela upp framför allt förmö-

genhetsposter i aktiebolagens balansräkningar i företagsförmögenhet och poster som inte ingår i den. Till denna del bör befrielsen från arvs- och gåvoskatt gälla ett affärsdrivande bolags hela värde oberoende av om bolaget också har tillgångar som inte kan räknas till näringsverksamhet eller inte.

Företagare som enbart bedriver skogsbruk får vid arvs- och gåvobeskattningen i detta nu ingen lättnad i samband med generationsväxling. Om en företagare som bedriver skogsbruk regelbundet deltar i skogsvårdsåtgärder och får en betydande del av sina inkomster från skogen, finns det ingen anledning att behandla skogsbruket enbart som investeringsverksamhet. Det är således inte motiverat att undanta skogsbruket från befrielsen från arvs- och gåvoskatt. Och detta speciellt därför att skogsbruk i aldrig så liten skala redan nu gör att skogsbrukslägenheten omfattas av lättnaden. Också finansutskottet har i sitt betänkande fäst sig vid detta. Befrielsen från skatt vid generationsväxling bör därför utsträckas också till sådana skogsbrukslägenheter som är skyldiga att betala skogsvårdsavgift. Men befrielse från skatten bör bara beviljas när skogsbrukslägenheten i sin helhet överförs till övertagaren. De nödvändiga ändringarna måste göras i 55 § i lagen om skatt på arv och gåva.

Enligt 57 § i lagen om skatt på arv och gåva avses med en del av en gårdsbrukslägenhet eller ett annat företag i 55 § även minst en tiondel av de aktier eller andelar som berättigar till innehav av en gårdbrukslägenhet eller ett företag. Men hos oss finns det gott om sysselsättande och växande familjeföretag vars ägande under årens lopp har splittrats till den grad att kravet på 10

procents innehav i många fall inte uppfylls. Om 57 § i lagen om skatt på arv och gåva upphävdes skulle befrielsen från skatt kunna tillämpas också i sådana fall och skulle då stödja ambitionen om fortsatt företagande inom släkten eller familjen. Villkoret för befrielse vore också då givetvis att den skattskyldige fortsätter med näringsverksamheten. Om tioprocentkravet slopades skulle det främja generationsväxlingar också i och med att näringsverksamheten stegvis kunde flyttas över på nästa generation. I praktiken vill man ofta involvera övertagaren i företagets verksamhet genom att flytta över en liten del av den förmögenhet som finns i verksamheten till denne. I dagens läge medges ingen lättnad vid arvs- och gåvobeskattningen för överföringar som inte når upp till 10 procent.

I budgetpropositionen beräknas det inflyta totalt 490 miljoner euro i arvs- och gåvoskatter 2006. Enligt våra beräkningar minskar skatteinkomsterna med omkring 100 miljoner euro om skatten på arv och gåva slopas vid generationsväxling inom företag och på jord- och skogsbrukslägenheter. Samlingspartiets riksdagsgrupp har lämnat motsvarande budgetmotion om budgeten för 2006 till riksdagen för behandling.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

att lagförslag 1, 3 och 5—14 godkänns enligt utskottets betänkande och

att lagförslag 2 och 4 godkänns med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

2.

Lag**om värdering av tillgångar vid beskattningen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—2 §
(Som FiUB)

3 §

Värdering av bolagstillgångar

(1—5 mom. som FiUB)

Offentligt noterade värdepapper och placeringsfondandelar som ingår i andra tillgångar än omsättnings- och investeringstillgångarna samt aktier i bolag som avses i detta kapitel (*utesl.*) värderas med avvikelse från 1 och 4 mom. till deras sammanlagda jämförelsevärde enligt 4 och 5 § för det år som föregick skatteåret, om detta värde är större än summan av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften för dem.

(7 och 8 mom. som FiUB)

4 §
(Som FiUB)

5 §

Jämförelsevärde för aktier i andra bolag vilka ingår i bolagstillgångarna

Jämförelsevärde för aktier i bolag som inte är offentligt noterade uträknas med iakttagande av bestämmelserna om uträkning av det matematiska värdet i 2—5 mom. och med de undantag som föreskrivs i 5 a §.

(2—5 mom. som FiUB)

5 a § (Ny)

Jämförelsevärde för aktier i ett bostadsaktiebolag och i ett fastighetsaktiebolag som berättigar till innehav av en viss lägenhet, som ingår i bolagstillgångarna

Jämförelsevärde för aktier i ett bostadsaktiebolag och i ett fastighetsaktiebolag som berättigar till innehav av en viss lägenhet beräknas på basis av skillnaden mellan de fastigheter samt den övriga egendom och skulder som ingår i bolagets balansräkning för året före skatteåret.

Vid beräkning av bolagets jämförelsevärde fastställs för fastigheten ett beskattningsvärde enligt 5 kap. Till beskattningsvärdet för fastigheten läggs till eller dras av skillnaden mellan den övriga egendomen och skulderna om skillnaden är minst 20 procent av beskattningsvärdet för fastigheterna. Bolagets jämförelsevärde är dock alltid minst 25 procent av fastighetens beskattningsvärde.

Jämförelsevärde per lägenhet beräknas antingen på basis av kvadratmeter lägenhetsyta eller på basis av aktien. Jämförelsevärde för bolag enligt 2 mom. divideras med ett tal som anger den totala golvytan som delägarna förfogar över i bolagets byggnad. I den sammanlagda lägenhetsytan medräknas i så fall inte ytan i lägenheter som direkt används av bolaget eller som är i bolagets besittning. Lägenhetens jämförelsevärde fås genom att man multiplicerar värdet per kvadratmeter på lägenheten med lägenhetens totala yta i kvadratmeter. Om bolagets aktier enligt bolagsordningen förutom enligt ytan är fördelade enligt lägenhetens läge, kvalitet eller annan värderelaterad grund, kan lägen-

hetens jämförelsevärde sänkas så att bolagets jämförelsevärde divideras med antalet aktier i bolaget. Vid beräkningen beaktas inte aktier som bolagen löst in. Lägenhetens jämförelsevärde fås genom att man multiplicerar aktiens jämförelsevärde med antalet aktier som berättigar till innehav av lägenheten.

Om aktier i ett bostadsaktiebolag berättigar till innehav av affärs-, kontors-, förråds- eller annan motsvarande lägenhet eller lokal och

dessa aktiers sannolika överlåtelsepris avviker väsentligt från det sannolika överlåtelsepriset på aktier som berättigar till innehav av bostadslägenheten, kan jämförelsevärdet för de förstnämnda aktierna beräknas separat.

6—33 §
(Som FiUB)

4.

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 12 juli 1940 om skatt på arv och gåva (378/1940) 55 § 1 mom. 3 punkten, 55 § 2, 3 och 6 mom. samt 56 § och 57 §

av dem 55 § 1 mom. 3 punkten sådana de lyder i lag 909/2001, 55 § 2 och 6 mom. sådana de lyder i lag 559/2005 och 2 mom. sådant det lyder i lag 1110/1994, 56 sådan den lyder i lagarna 318/1994, 507/1998 och 909/2001 samt 57 § sådan den lyder i lag 1084/2000,

ändras (utesl.) 9 § 1 mom, 10 §, i 55 § 1 mom. det inledande stycket, 1 och 2 punkten, 55 § 4 och 5 mom.

av dem 55 § 1 mom. det inledande stycket sådant det lyder i nämnda lag 507/1998, 55 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 4 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1110/1994 samt 55 § 5 mom. sådant det lyder i nämnda lag 507/1998 samt

fogas till 55 §, sådan den lyder i nämnda lagar 1110/1994 och 507/1998 ett nytt 7 mom. som följer:

9 ja 10 §
(Som FiUB)

55 §

På ansökan som en skattskyldig gjort hos skatteverket före verkställandet av beskattningen beviljas befrielse från arvs- eller gåvoskatten (utesl.) om

1) i det skattepliktiga arvet eller den skattepliktiga gåvan ingår en gårdsbruksenhet, en skogsbruksenhet, ett annat företag eller en del av en gårdsbruksenhet eller en skogsbruksenhet och

2) den skattskyldige med de medel som han erhållit i arv eller som gåva fortsätter att bedriva

jord- eller skogsbruk eller annan företagsverksamhet på en jord- eller skogsbruksenhet, som erhållits i arv eller som gåva, eller i ett sålunda erhållet företag (utesl.)

(3 punkten upphävs)

(2 mom. upphävs)

(Nytt 3 mom. utest.)

(Nytt 4 mom. utest.)

(3 mom. upphävs)

Överlåter en skattskyldig, innan fem år förflutit från den dag då arvs- eller gåvobeskattningen verkställdes, huvuddelen av en gårdsbruksenhet, en skogsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav, för vilken beviljats befrielse som avses i 1 mom., påförs den skattskyldige den

Reservation 2

FiUB 44/2005 rd — RP 144/2005 rd

skatt som med stöd av denna paragraf lämnats
odebiterad, förhöjd med 20 procent.

56 §
(Upphävs)

— — — — —
(6 mom. upphävs)

*I 1 och 2 mom. avses med gårdsbruksenhet en
enhet som är så stor enligt 9 § 2 mom. i lagen om
om skogsvårdsföreningar (534/1998) att den är
skyldig att betala skogsvårdsavgift. (Nytt 7
mom.)*

57 §
(Upphävs)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

Helsingfors den 8 december 2005

Jyri Häkämies /saml
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml

Bjarne Kallis /kd
Olli Nepponen /saml

RESERVATION 3

Motivering

I den nordiska samhällsmodellen har det ingått att inkomsterna fördelas jämnt, och detta har varit en av de stora styrkorna med våra samhällsmodeller. På senare år har inkomstskillnaderna, särskilt i de högre delarna av skalan, ökat både i Finland och i Sverige. I Finland har de fattigas levnadsstandard släpat efter och varit mycket sämre än hos resten av befolkningen. Samtidigt har den rikaste hundraledelen av befolkningen fått en kraftig ökning i sina samlade inkomster.

Regeringens samlade politik har gått ut på att stödja trenden. Inkomstskatterna har sänkts med hela tre miljarder euro och skattelättnaderna har företrädesvis kommit höginkomsttagarna till godo. Förslaget att slopa förmögenhetsskatten gör ett stort hål på inkomstsidan i de årliga budgetarna, 70 miljoner euro varje år.

Om man ser till en hållbar statsekonomi har regeringens skattelättnader varit alltför stora och man kan befara att det krympta skatteunderlaget ställer till med problem för finansieringen av välfärdstjänsterna i framtiden. Dessutom är det oroväckande att det inte finns några garantier för de totalekonomiska effekterna trots att regeringen har motiverat skatteomläggningarna med tryggad konkurrenskraft och bättre sysselsättning.

En skattelättnads policy ingår i och för sig också i Gröna riksdagsgruppens ambitioner, men

skattelättnaderna måste vara betydligt moderata-re och i högre grad gälla låginkomsttagarna. En del av skattelättnaderna bör återtas och det utrymme som då kommer till användas för större statsandelar till kommunerna och insatser för att avskaffa fattigdomen.

Förslaget att slopa förmögenhetsskatten är dessutom ett problem om man ser till medborgarnas förtroende för systemet. Det har sagts att det inte är något problem att de rika blir rikare så länge ingen blir fattigare. Men det håller inte streck. De rika kan inte bli rikare utan att det inverkar på vanliga människors liv, oavsett vad man anser om detta. Att folk blir rikare ger utslag till exempel på bostadsmarknaden. I vissa bostadsområden stiger bostadspriserna så mycket i takt med den ökade förmögenheten att folk med lägre inkomster måste flytta längre bort.

Ömsesidigt stort förtroende har varit en av de stora styrkorna med det nordiska samhället. Folk har följt regler eftersom de har uppfattats som justa. När regeringen arbetar för att göra de rika ännu rikare sätter den många värdefulla saker i vårt land på spel.

Förslag

På grundval av det ovanstående föreslår jag

att lagförslagen 1–14 i betänkandet förkastas.

Helsingfors den 8 december 2005

Anni Sinnemäki /gröna